

บรรณานุกรม

หนังสือ

กรมล ทงธรรมาชาติ. การเมืองระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖.

การต่างประเทศ, กระทรวง. คำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศคดีปราสาทเขาพระวิหาร. พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๕.

_____. ภูมิหลังเกี่ยวกับประเทศกัมพูชา. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๑๓.

การปกครอง, กรม. สาธารณรัฐเขมร การปกครอง การเมือง เศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง, ๒๕๑๗.

การเมือง, กรม. ประมวลเอกสารความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๒๔. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๕.

ชยอนันต์ สมทวณิช. ยังเติร์กกับทหารประชาธิปไตย การวิเคราะห์บทบาททหารในการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๒๕.

_____. อุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, ๒๕๑๗.

ณรงค์ ลินสวัสดิ์. การเมืองระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา, ๒๕๑๗.

ถนอม อานามวัฒน์. ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างไทย-เขมร-ญวน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๖.

ทวี หมื่นนิกร. เศรษฐศาสตร์สังคมนิยม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, ๒๕๑๘.

ประทีป วาติน. สารคดีประวัติศาสตร์ปราสาทหินเขาพระวิหาร. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, ๒๕๐๑.

ประพัฒน์ ตรีณรงค์. ประมวลเหตุการณ์สำคัญแห่งเอเชียอาคเนย์. พระนคร: สำนักพิมพ์อุดมศึกษา, ๒๕๐๘.

ลิขิต ชีรเวคิน (ผู้จัดพิมพ์). การพัฒนาการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: แพร์พิตทยา, ๒๕๑๙.

ศิลปากร, กรม. พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) กับพระจักรพรรดิ-
พงศ์ (จาด). พระนคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๐๙.

สุจิต บุญบงการ. "ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองภายในกับการเมืองระหว่างประเทศ," ความ
สัมพันธ์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐.

สำนักนายกรัฐมนตรี. ประมวลคำแถลงนโยบายของรัฐบาลไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๒๓.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๓.

บทความ

กระมล ทองธรรมชาติ. "การวิเคราะห์ระบบการเมือง." วารสารกฎหมาย ๑ (มกราคม ๒๕๑๗):
๑๐๗-๑๒๔.

ศีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว. "ข้างสังเวียน." สยามรัฐ (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๑): ๗.

_____. "ข้างสังเวียน." สยามรัฐ (๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๒): ๗.

_____. "คำปราศรัยของ ม.ร.ว.ศีกฤทธิ ปราโมช อดีตนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย
ณ.สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศในฮ่องกง วันพุธที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๒๑."
สยามรัฐ (๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๑): ๒-๓, ๑๒.

บรรเทิง ยนต์โกเศศ. "เขตแดนตราด-กัมพูชา." วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ๑๓ (เมษายน-
กรกฎาคม ๒๕๑๔): ๑๓-๓๐.

ปรีชา หงส์ไกรเลิศ. "วิจารณ์ระบบพรรคการเมืองไทย." วารสารสังคมศาสตร์ ๑ (มกราคม
๒๕๑๔): ๑-๒๕

สุรัชย ศิริไกร. "การเปลี่ยนแปลงในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของอเมริกาและผลกระทบ
ต่อนโยบายต่างประเทศของไทย." รัฐศาสตร์สาร ๓ (สิงหาคม ๒๕๑๔): ๑๐๓-๑๒๔.

อำพน ศุภสมุทร์, พลตรี. "กัมพูชากับประเทศไทย." รัฐสารภิรักษ์ ๓ (กรกฎาคม ๒๕๑๒): -
๖๕-๑๐๐.

เอกสารอื่น ๆ

ถวิล เปลี่ยนศรี, "เสถียรภาพรัฐบาลผสมของไทย ศึกษาเปรียบเทียบรัฐบาลชุด ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ - ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕), "วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓.

ธนาสฤกษ์ สตะเวทิน, เรืออากาศโท. "ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาระหว่าง พ.ศ.๒๕๔๖ ถึง พ.ศ.๒๕๐๔," วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔.

ประชาสัมพันธ์, กรม. วิทยุสาร (๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๓): ๑-๑๐.

____. วิทยุสาร (๑๐ กันยายน ๒๕๑๓): ๑-๑๐.

วัฒนา กาญจนอักษรเดช. "ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๔." วิทยานิพนธ์ ปริญญาการทูตมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๕.

สमान ทองศรี. "ปัญหาเสถียรภาพของรัฐบาลผสมในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีรัฐบาลผสม ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช." วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒.

สยามจดหมายเหตุ ๑ (๒๐-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕): ๑๗๕-๒๐๒.

____. ๑ (๔-๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๕): ๑๑๕๕-๑๒๒๐.

____. ๒ (๒๑-๒๗ ตุลาคม ๒๕๒๐): ๑๑๖๕-๑๒๐๔.

สารนิเทศ, กรม. ข่าวสารนิเทศ ๔๑ (๑๔ เมษายน ๒๕๑๕): ๑-๒.

____. ข่าวสารนิเทศ ๔๒ (๑๔ เมษายน ๒๕๑๕): ๑-๒.

____. ข่าวสารนิเทศ ๑๐๒ (๖ กรกฎาคม ๒๕๑๕): ๑-๔.

____. ข่าวสารนิเทศ ๑๐๕ (๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๕): ๑-๕.

____. ข่าวสารนิเทศ ๓๔ (๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๕): ๑-๔.

สารนิเทศ, กรม. ข่าวสารนิเทศ ๖๐ (๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๐): ๑-๒.

____. ข่าวสารนิเทศ ๖๔ (๑๗ เมษายน ๒๕๒๑): ๑-๕.

____. วิเทศสาร ๐๔ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๑๔): ๑-๒๐.

เขียน หววัน. "นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐสิงคโปร์ในการแสวงหาความอยู่รอด,"
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิต-
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๙.

หนังสือพิมพ์รายวัน

ประชาชาติรายวัน, ๒๐ เมษายน ๒๕๑๔.

____. ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๔.

____. ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๔.

สยามรัฐ, ๕ สิงหาคม ๒๕๑๔.

สัมภาษณ์

ธานีทร กฤษวิเชียร. สัมภาษณ์, ๘ มีนาคม ๒๕๒๖.

ประสงค์ จันทศิริ, นาวาอากาศตรี. สัมภาษณ์, ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๖.

พิชัย รัตตกุล. สัมภาษณ์, ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๖.

เสณีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. สัมภาษณ์, ๑๙ มีนาคม ๒๕๒๖.

อาณันท์ ปันยารชุน. สัมภาษณ์, ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๖.

อุปติศร์ ปาจริยางกูร. สัมภาษณ์, ๘ มีนาคม ๒๕๒๖.

BIBLIOGRAPHY

Books

- Aspaturian, Vernon V. "Soviet Foreign Policy." In Foreign Policy in World Politics, p.175 Edited by Roy C. Macridis. Englewood Cliff: Prentice - Hall, 1967.
- Bauer, Raymond A. , de Sola Pool, Ihiel, and Dexter, Lewis A. American Business and Public Policy. New York: Atherton, 1963.
- Burchett, Wilfred G. Mekong Upstream A Visit to Lao and Cambodia. Berlin: Seven Seas Publishers Berlin, 1959.
- Cohen, Bernard C. "Mass Communication and Foreign Policy " In Domestic Sources of Foreign Policy, p.195. Edited by James N. Rosenau. Now York: The Free Press, 1967.
- Crabb, Cecil V. American Foreign Policy in the Nuclear Age. New York: Harper & Row, 1965.
- Deutsch, Karl W. The Analysis of International Relations. New Jersey: Prentice Hall, Inc., Englewood Cliff, 1978.
- Frankel, Joseph. International Politics: Conflict and Harmony. London: Cox and Wyman Ltd., 1973.
- _____. The Making of Foreign Policy: An Analysis of Decision Making. London: Oxford University Press, 1967.
- Modelski, George. A Theory of Foreign Policy, Princeton Studies in World Politics, No 2. New York: Frederick A. Praeger, 1962.

Rosenau, James N. ed. Comparing Foreign Policy. New York: John Wiley & Sons, Inc., 1974,

_____. International Politics and Foreign Policy. New York: The Free press, 1969.

_____. Lingkage Politics. New York: The Free Press, 1969.

_____. Thompson, W. Kenneth, and Boyd, Gavin. World Politics An Introduction. New York: The Free Press, 1976.

Smith, Roger M. Cambodia's Foreign Policy. New York: Cornell University Press, Ithaca, 1965,

Snyder, Richard C. , Bruck, W.H, and Sapin, Burton. eds. Foreign Policy Decision Making. New York: The Free Press, 1962.

Steinberg, David J. Cambodia: Its people Its society Its culture. New Haven: HRAF Press, 1959.

Viraphol, Sarasin. Directions in Thai Foreign Policy. Singapore: The Institute of Southeast Asian Studies, 1976.

Wanless, Lawrence C. Gettell's History of Political Thought. New York: Appleton - Century - Croft, Inc., 1953.

Articles

"Cambodia." Far Eastern Economic Review 1974 Yearbook; edited by Derek Davies, 1974, pp. 110 - 115.

"Kampuchea." Far Eastern Economic Review 1980 Yearbook; edited by Derek Davies, 1980, pp. 205 - 208.

Kelly, Maurice. "Preah Vihear: Law among the Ruins." Far Eastern Economic Review LIV (13 October 1966): 61 - 62.

Khien Theeravit. "Thai-Kampuchean Relations: Problems and Prospect."

Asian Survey XXII (June 1982): 561-576.

Pools, Peter A. "Thai-Cambodian Relations: The Problem of the Border."

Asian Affairs An American Review 5 (May - June 1978): 286-293.

"Thailand" Far Eastern Economic Review 1975 Yearbook; edited by Derek

Davies, 1975, pp. 304-311.

"Thailand." Far Eastern Economic Review 1977 Yearbook; edited by Derek

Davies, 1977, pp. 313-324.

"Thailand." Far Eastern Economic Review 1978 Yearbook; edited by Derek

Davies, 1978, pp. 321-327.

"Thailand." Far Eastern Economic Review 1979 Yearbook; edited by Derek

Davies, 1979, pp. 307-315.

"Thailand." Far Eastern Economic Review 1980 Yearbook; edited by Derek

Davies, 1980, pp. 290-297.

Other Materials

Charival Santaputra. "1973 - The Turning Point of Thai Foreign Affairs?"

Master's thesis, Department of Politics, Faculty of Social Sciences, University of Southampton, 1976.

Thailand. Ministry of Foreign Affairs. News Bulletin 10 (November -

December 1979): 1-20.

. Thailand Foreign Affairs Newsletter 12 (15 July 1982): 1-2.

The Bangkok Post, February 11, 1978.

Strait time, October 13, 1976.

ภาคผนวก

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง รัฐบาลไทยตกลงรับรองรัฐบาลสหภาพแห่งชาติกัมพูชา

โดยที่พิจารณาเห็นว่า สถานการณ์ในเขมรได้คลี่คลายไปจนเป็นผลให้การสู้รบสิ้นสุดลง และสันติภาพกลับคืนมา ทั้งได้เป็นที่ทราบทั่วกันว่ารัฐบาลสหภาพแห่งชาติกัมพูชาได้รับการสถาปนาขึ้นในเขมรและโดยที่ประสงค์ที่จะส่งเสริมมิตรจิตมิตรภาพ และความเข้าใจกับเขมร เพื่อเกื้อกูลสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการต่างประเทศที่จะส่งเสริมการค้าอยู่ร่วมกันโดยสันติ โดยยึดหลักการที่จะเป็นมิตรกับทุกประเทศ ไม่นำถึงถึงความแตกต่างในอุดมการณ์ทางการเมืองและระบบการปกครอง แต่จะมีหลักความยุติธรรมและความเสมอภาคเป็นสำคัญ ทั้งจะไม่แทรกแซงในกิจการภายในของกันและกัน ดังนั้น รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงตกลงรับรองรัฐบาลสหภาพแห่งชาติกัมพูชาในฐานะที่เป็นรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายแต่รัฐบาลเดียวของเขมร

.....

สำนักนายกรัฐมนตรี

๑๘ เมษายน ๒๕๑๘

คำแถลงของสมาคมอาเซียน

ตกลงที่จะรับรองรัฐบาลสหภาพแห่งชาติแห่งกัมพูชา

.....

โดยที่พิจารณาเห็นว่า สถานการณ์ในเขมรได้คลี่คลายไปจนเป็นผลให้การสู้รบสิ้นสุดลง และสันติภาพกลับคืนมา ทั้งได้เป็นที่ทราบว่ารัฐบาลสหภาพแห่งชาติแห่งกัมพูชาได้รับการสถาปนาขึ้นในเขมร และโดยที่ประสงค์ที่จะส่งเสริมมิตรจิตมิตรภาพ และความเข้าใจกับเขมร เพื่อแก้วิกฤตสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันเป็นการสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสมาคมอาเซียน ดังนั้นประเทศสมาคมอาเซียนทั้งห้า ประกอบด้วยอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย จึงเห็นพ้องต้องกันที่จะรับรองรัฐบาลสหภาพแห่งชาติแห่งกัมพูชาในฐานะที่เป็นรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายแต่รัฐบาลเดียวของเขมร

เพื่อให้สอดคล้องกับถ้อยแถลงข้างต้น ประเทศสมาคมอาเซียนพร้อมที่จะเสนอความร่วมมือเพื่อบรรเทาความทุกข์ยากและเพื่อบูรณะฟื้นฟูเขมร อีกทั้งแสดงความพร้อมใจที่จะร่วมมือกับรัฐบาลสหภาพแห่งชาติแห่งกัมพูชาในความพยายามที่จะนำมาซึ่งความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประชาชาติและประชาชนเขมร

.....

กรุงเทพฯ

๑๘ เมษายน ๒๕๑๘

แถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งกัมพูชา เนื่องในโอกาสที่ ฯพณฯ เชียง สารี รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายกิจการต่างประเทศแห่งกัมพูชาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ ตามคำเชิญของรัฐบาลไทย ระหว่างวันที่ ๒๔ ตุลาคม ถึงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

ฯพณฯ เชียง สารี รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายกิจการต่างประเทศแห่งกัมพูชาพร้อมด้วยคณะผู้แทนระดับสูง ได้มาเยือนประเทศไทยเป็นทางการตามคำเชิญของรัฐบาลไทย ระหว่างวันที่ ๒๔ ตุลาคม ถึง วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

ระหว่างพำนักอยู่ ณ กรุงเพทฯ ฯพณฯ เชียง สารี และคณะผู้แทนแห่งกัมพูชา ได้เข้าเยี่ยม ฯพณฯ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ฯพณฯ ประมวล อติเรกสาร รองนายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ ฯพณฯ ชาตชาย ชุณหะวัณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

คณะผู้แทนกัมพูชาได้เจรจากับคณะผู้แทนไทย ซึ่งมี ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้า ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศทั้งสอง

คณะผู้แทนทั้งสองได้รำลึกถึงสายสัมพันธ์ที่มีอยู่มาแต่โบราณกาลระหว่างประชาชนและประเทศทั้งสอง โดยเฉพาะในด้านภาษา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และพระพุทธศาสนา ซึ่งมีความละม้ายคล้ายคลึงกัน

คณะผู้แทนทั้งสองยังได้คำนึงถึงความเป็นเพื่อนบ้าน เรือรบเคียงใกล้ชิดติดต่อกันในทางภูมิศาสตร์ซึ่งทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศทั้งสองจะต้องมีสัมพันธ์ติดต่อกันทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ดังเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานแล้วที่ประชาชนไทยและประชาชนกัมพูชาต่างปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันโดยสันติและมีมิตรภาพต่อกัน

โดยอาศัยความปรารถนาร่วมกันนี้เป็นที่ตั้ง รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาจึงได้ตกลงให้ฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันในระดับ เอกอัครราชทูตนับแต่วันลงนามในแถลงการณ์ร่วมฉบับนี้

รัฐบาลทั้งสองได้ตกลงกันด้วยว่า จะแลกเปลี่ยนเอกอัครราชทูตประจำกรุงเทพฯ และ
กรุงเทพฯ ตามกำหนดวันที่จะสะดวกแก่ทั้งสองฝ่ายโดยคำนึงถึงสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ ทั้งสองฝ่าย
จะให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดตั้งและการดำเนินงานของสถานเอกอัครราช
ทูตของตน ณ กรุงเทพฯ และกรุงเทพฯ ตามหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน

รัฐบาลทั้งสองต่างฝ่ายต่างยอมรับและเคารพเอกราช อธิปไตยและบูรณภาพทางดินแดน
ของกันและกัน โดยอาศัยพรมแดนปัจจุบันเป็นพื้นฐาน

รัฐบาลทั้งสองยืนยันอย่างชัดเจนว่า ระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเป็นเรื่อง-
เฉพาะของประชาชนของแต่ละประเทศ และการแทรกแซงใด ๆ จากต่างประเทศเป็นสิ่งที่มิอาจยิน
ยอมได้

ถึงแม้ว่าระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยและกัมพูชาจะแตกต่างกัน
ก็ตาม ความแตกต่างนี้ก็มิเป็นอุปสรรคในการอยู่ร่วมกันโดยสันติและพันธมิตรระหว่างชาติและประ-
ชาชนทั้งสอง ตรงกันข้าม ชาติและประชาชนไทยและกัมพูชาสามารถอยู่ร่วมกันโดยสันติและมิตรภาพ
ตามหลักปรัชญา คือ การเคารพในอธิปไตยและบูรณภาพทางดินแดนของกันและกัน การไม่รุกร
รานและการไม่แทรกแซงในกิจการภายในของอีกฝ่ายหนึ่ง ความเสมอภาคและการมีผลประโยชน์
ร่วมกัน

รัฐบาลทั้งสองยืนยันอย่างเคร่งครัดที่จะไม่ยอมใช้ดินแดนของตนหรืออนุญาตให้มีการใช้ดิน
แดนของตนโดยประเทศที่สาม ไม่ว่าในลักษณะใดก็ตาม เพื่อวัตถุประสงค์อันเป็นการขัดต่อหลักการ
ดังกล่าวข้างต้นทั้งในทางตรงและทางอ้อม

รัฐบาลทั้งสองต่างก็ให้คำมั่นว่า จะไม่หันเข้าใช้การคุกคามหรือการใช้กำลังเพื่อแก้ไขข้อ
ขัดแย้งระหว่างกัน แต่จะใช้สันติวิธีโดยยึดหลักปรัชญาดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแทน

คณะผู้แทนทั้งสองยังได้หารือกันถึงหนทางและวิธีที่จะ เสริมสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิด
ในด้านเศรษฐกิจและการค้า ทั้งสองได้เห็นพ้องต้องกันว่า ความสัมพันธ์เช่นว่านี้จักต้องดำเนินไป
ตามหลักแห่งความเที่ยงธรรมและผลประโยชน์ร่วมกัน ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะเงื่อนไขและ
วิธีการในการดำเนินการค้าระหว่างประเทศทั้งสองนั้น จะได้พิจารณากันต่อไป

ฝ่ายรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

(ลงชื่อ) ขาดิชาย ชุณหะวัณ

(ขาดิชาย ชุณหะวัณ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
แห่งราชอาณาจักรไทย

ฝ่ายรัฐบาลสหภาพแห่งชาติกัมพูชา

(ลงชื่อ) เขียง สารี

(เขียง สารี)

รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายกิจการต่างประเทศ
แห่งกัมพูชา

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุพรรณิการ สิริระสฤษดิ์ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "นโยบายต่างประเทศของ
ไทยต่อประเทศกัมพูชา ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๘ ถึง พ.ศ. ๒๔๒๓" ฉบับนี้ สำเร็จการศึกษา จาก
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (เศรษฐ-
ศาสตร์) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้เข้าศึกษาต่อดับัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในภาควิชา
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งเจ้าหน้าที่การทูต ๓
กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

